

dels at man ikke forøger vor Statsgæld for et meget stort Antal Aar i højere Grad end nødvendigt. For det kan ikke nægtes, at Statsgælden vil vokse for stærkt efter den højtærede Finansministers Lovforslag.

Jeg kan ikke andet end finde det lidt mærkeligt, at da jeg foreslog det store Statslaan i 1912, blev det udtalt fra dem, der var Modstandere deraf, endog til Dels i meget stærke Ord, at dette var at paalægge Staten en saadan Byrde, at den næsten segnede i Knæ derunder. Naar man nu, som den højtærede Finansminister mener, man bør gøre, og som det ogsaa meget vel kan forsvares, ser bort fra de 20 Millioner i Hypotekbanklaan, saa var det 337 Mill. Kr., og jeg har lidt svært ved at forstaa, at naar 337 Millioner i 1912 tyngede os til Jorden, er 390 Millioner nu et Par Aar efter en meget lempelig Byrde, som der ikke er stort at indvende imod. Den Trøstegrund, som den højtærede Finansminister har anført, forekommer mig heller ikke at være god. Hans Ræsonnement er følgende: For 10 Aar siden havde vi en Statsindtægt paa 80 Millioner og en Gæld paa 250 Millioner, nu efter denne Operation vil vi faa en Statsgæld paa 390 Millioner med en Statsindtægt paa 125 Mill. Kr. Det er omtrent samme Forhold, og saa er alt jo godt. Jeg kan ikke anerkende Berettigelsen af dette Ræsonnement. Det forekommer mig, at det fører i en Cirkel, thi paa den Maade vilde man kunne retfærdiggøre og finde rimelig en meget stærk Vækst af et Lands Gæld netop under Forhold, under hvilke Landets finansielle Situation forværredes betydeligt. Indtægterne falder jo ikke ned fra Himmelen og kommer ikke som et Plus til Nationen som saadan. En saadan Stigning i Indtægterne beror ikke blot paa det naturlige større Udbytte af de allerede tilstedeværende Indtægtskilder, men ogsaa for en ikke ringe Del paa, at man har været nødt til paa Grund af Udgifternes Vækst bl. a. ved Optagelse af nye Laan at forøge Statens Indtægter ved ny Beskatning, som delvis netop stiftes for at afholde Udgifterne til Forrentning og Afbetaling af de nye Laan. Det ses altsaa, at man ingenlunde kan anvende dette Ræsonnement. Det, at Statens Indtægter stiger, er ikke, i alt Fald for en væsentlig Del ikke, et Bevis paa stigende Velstand for Staten, men et Bevis paa stigende Anspændelse af Borgernes Skatteevne, og naar man vil mene, at man kan forhøje Statsgælden i Forhold dertil,

er det et Ræsonnement, der ikke holder Stik.

Men en lige saa væsentlig Indvending som Laanets Højde er for mig Tilvejebringelsesmaaden. Jeg har allerede ved Finanslovsforlagets første Behandling antydnet, at jeg vilde mene, at det alt i alt havde været bedre, om Laanet var blevet udbudt, som det ogsaa er sket andre Steder. Vel ved jeg, at ved Udbud vilde sandsynligvis den opnaaede Kurs ikke kunne være blevet slet saa fordelagtig, som Tilfældet er, men alligevel tror jeg, det havde været at foretrække, thi det gælder ved den Art Foranstaltninger i høj Grad om at fordele Smerterne. Her slaar man kun ned paa de Institutioner, som ligger med allerede opsparede Midler, hvis Anbringelse er dels lovbestemt, dels efter Praxis givet som netop de faste uopsigelige Anbringelser: Prioritetslaan, Indkøb af Kreditforeningsobligationer, Laan til Kommuner, og det, at man fratager dem for Resten af indeværende Aar samt for 1915 og 1916 omtrent alt, hvad de kan anvende til den Art Anbringelser, vil øve en overordentlig betydelig Virkning paa Kursen af Kreditforeningsobligationer, paa de Vilkaar, til hvilke Kommunelaan kan gives, og paa Vilkaarene for Udlaan i faste Ejendomme. Beløbet er saa stort, at det, naar det her tages fra denne enkelte Kilde, vil øve en meget trykkende Virkning paa Kurserne eller Vilkaarene.

Nu har Finansministeren herimod anført — det findes Sp. 57 —: „Det berører ikke de private Banker, og dermed ikke den almindelige Erhvervsvirksomhed, det almindelige Erhvervsmarked“. Heri kan jeg paa ingen Maade give den højtærede Finansminister Ret, disse Ord er sagt med en noget for snæver Horisont. Det Forhold, at Folk kom med stor Vanskelighed og paa meget byrdefulde Vilkaar kan faa Byggelaan og Kommunelaan, vil i ganske overordentlig høj Grad influere paa Erhvervsforholdene. Det vil snart mærkes paa mangfoldige Maader, og det vil influere ogsaa paa det, man ellers anser for ønskeligt, og som ogsaa jeg anser for ønskeligt, at der i det Omfang, man kan magte det, bliver sat offentlige Arbejder i Gang af forskellig Art, og at de private — og her tænker man særlig paa Bygherrerne — ikke vil standse, men vil lade Virksomheden saa vidt muligt gaa sin Gang, for at der ikke skal blive alt for mange Arbejdere ledige. Ligeledes har man ogsaa fra Statens Side, hvad jeg ganske billigt, truffet særlige Foranstaltninger